



Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier Etagelinde op voormalig molenerf in Hooglede en Kortemark

Monument
Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Etagelinde op voormalig molenerf, Hooglede (Hooglede) en
Kortemark (Kortemark),
Amersveldestraat 160 – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/36006/102.1

Koen Himpe

7/11/2018

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	6
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	6
2.	Evaluerend gedeelte	7
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	7
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
2.4.	Juridische toestand.....	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	9
2.4.3.	Natuur en Bos:	10
2.4.4.	Landbouw en Visserij:	10
3.	BEHEERSVISIE.....	10
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	10
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	11
4.	BRONNEN.....	11
4.1.	Archivalische bronnen	11
4.2.	Literatuur	11
4.3.	Cartografische bronnen	12
4.4.	Onuitgegeven publicaties	12
4.5.	Internetbronnen.....	12
5.	BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER	13
5.1.	Omgevingsplan	13
5.2.	Fotobijlage	13
5.3.	Kaarten en figuren	13
5.4.	Criterionota	13

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

De boom met kenmerken van een etagelinde staat op het voormalig molenerf van de verdwenen Hillemlen, nu vervangen door een landelijke woning, Amersveldestraat 160 in Hooglede, iets ten noorden van het gehucht Hillemlenhoek. Het dorp Hooglede ligt op de zogenaamde Rug van Hooglede, ten noorden van Roeselare. Het voormalige molenerf bevindt zich op de uitlopers van de kleiige heuvel in het westelijke deel van de gemeente. Het voormalige molenerf met lindeboom ligt in een vrij open landbouwlandschap.

1.2. Historisch overzicht

De boom op het voormalig molenerf is een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*). De etagebomen met erfgoedwaarde in Vlaanderen bestaan uitsluitend uit linden, voornamelijk zomerlinde en Hollandse linde.

Etagebomen zijn merkwaardige bomen met een bijzondere beheersvorm waarbij alle gesteltakken in één horizontaal vlak of soms in meerdere horizontale vlakken worden geleid. Soms wordt de eerste etage ondersteund door een draagconstructie. In principe worden de loten, die zich ontwikkelen op de gesteltakken, jaarlijks teruggezet. Bij oudere bomen wordt het beheer soms uitgevoerd in kapcyclussen en is het beheer te vergelijken met dat van een gekandelaarde boom.

Etagebomen worden in Vlaanderen aangetroffen op stads- en dorpspleinen, op (voormalige) erven, bij herbergen of afspanningen, bij kapellen en bij kruispunten of wegsplitsingen. Soms staan etagebomen ook in tuinen of parken. Opvallend is dat het overwegend lindenbomen zijn die als etageboom worden beheerd. Niet toevallig is de linde een boomsoort die het leiden en het periodiek snoeien goed tot zeer goed verdraagt. Ook kenmerkend is dat het tegenwoordig in Vlaanderen vaak om oude tot zeer oude exemplaren gaat, die kunnen teruggaan tot een aanplant in de 16de of 17de eeuw (Himpe, 2017).

Het fenomeen van de etagebomen is het meest gekend op stads- en dorpspleinen. De bijzondere zorg die aan de vorm en ook aan de ondersteuning van de bomen werd of wordt besteed, geeft aan dat de bomen doorgaans een functie hadden of hebben als ontmoetingsplaats, een plaats waar mensen traditioneel samenkomen om te vieren, te feesten, maar ook om te verpozen, te praten en beschutting te vinden voor de zon. In Duitsland is sprake van 'Tanzlinde', etagelinden waarin of waaronder de dorpsgemeenschap kon dansen. Wat de functie van de etageboom op een erf was, is minder duidelijk. Mogelijk is hij aangeplant als ontmoetingsplek of een plek waar mensen of dieren (paarden, ezels,...) beschutting vinden tegen de zon.

De boom met kenmerken van een etagelinde in de Amersveldestraat in Hooglede staat aan de straatzijde van het voormalig erf van de Hillemlen, dicht bij de gemeentegrens met Kortemark. De Hillemlen was een houten korenwindmolen van voor 1649. Later werd hij ook ingericht om olie te slaan (Maes, 1976, Denewet, 1979 en Holemans, 1995). Omstreeks 1870 werd de houten molen vervangen door een stenen stellingmolen. In 1918 werd deze molen vernield door terugtrekkende Duitse troepen (Verhelst, 2008). Nadien werd rond deze locatie een mechanische maalderij annex steenbakkerij uitgebouwd (website Molenecho's, laatst bijgewerkt 3 november 2016). Bij het molenerf hoorde ook een landelijke herberg, reeds herkenbaar op 18de-eeuwse kaarten, genaamd 'Het Hilleken'. Dit zogenaamd *cabaret* stond net op het grondgebied van Kortemark. Over het molenerf en op de gemeentegrens tussen Hooglede en Kortemark, liep een particuliere weg die nabij 'Het Hilleken' aansloot op de Amersveldestraat.

Op een ongedateerde kaart van de Heerlijkheid van Volmerbeke (RAG, Kaarten en Plannen nr. 1059) wordt nabij de plantlocatie van de linde het merkteken 'XI' voorgesteld. Met dit Romeins cijfer wordt een afbakening van het tiendengebied van de Heerlijkheid voorgesteld. Mogelijk werd deze afbakening met behulp van bomen gemarkeerd en kan de boom als grensboom worden aanzien. In elk geval valt het merkteken samen met de grens tussen Hooglede en Kortemark, een grensgebied dat iets verder westwaarts ook aansluit op het grensgebied met Staden en Handzame. Daarenboven is in deze omgeving ook een vierschaar-toponiem bewaard, dat verwijst naar een gerechtsplaats tijdens het Ancien Regime. Dit gegeven, zonder historisch feitenmateriaal aangetoond, kan tegelijk een reden geweest zijn voor het aanplanten van deze etagelinde als gerechtsboom.

Vanaf het erf van de vroegere Hillemlen liep een voetweg in de richting van het gehucht Hillemlenhoek, die uitkwam bij het kruispunt van de Hillemlenstraat en de Inkelstraat. De 17de-eeuwse kaart van de Heerlijkheid Volmerbeke vermeldt bij dit gehucht het toponiem 't Lindeken', wellicht verwijzend naar de plantlocatie van een andere bijzondere linde met kenmerken van een etageboom, of een voorganger ervan, die bewaard gebleven is op het voormalige hoeve-erf aan de Hillemlenstraat 6.¹ Dit kan mogelijk wijzen op een lokale traditie rond aanplanting van dergelijke bomen. Er zijn evenwel geen nadere historische bronnen bekend die deze veronderstelling kunnen staven.

De Hillemlen, aanvankelijk een houten staakmolen, evolueerde omstreeks 1870 onder impuls van de familie Ampe tot een stenen stellingmolen met stoommaalterij waar zowel graan werd gemalen als olie werd geslagen. In dezelfde periode werd daar ook een stoommaalterij en steenbakkerij aan toegevoegd. In 1918, bij het eindoffensief van de Eerste Wereldoorlog, werd de molen vernield bij de terugtrekking van de Duitse troepen. Na de oorlog werd de half stukgeschoten romp van de molen gesloopt (website Molenecho's, laatst bijgewerkt 3 november 2016). Na de oorlog werd opnieuw een mechanische maalterij en steenbakkerij uitgebaat, die vermoedelijk tot omstreeks het midden van de 20ste eeuw stand hield. De klei-ontginningsgronden waren zowel ten westen als ten oosten van de herberg 'Het Hilleken' gesitueerd.

Er kan aangenomen worden dat de landelijke herberg voor de vernieling in 1918 steeds een druk bezochte plaats was gezien de bedrijvigheid rond het molenerf. Het is een hypothese dat ingespannen lastdieren die graan aanvoerden onder de boom en dus in de schaduw werden gestald in afwachting van de maalbeurt. De particuliere weg fungeerde waarschijnlijk als aanvoerroute naar de molen, later met een geannexeerde stoommaalterij, en situeerde zich net tussen de herberg en de linde met kenmerken van een etageboom. Vermits deze weg samenvalt met de gemeentegrens tussen Hooglede en Kortemark en uitgeeft op de Amersveldestraat kan de boom ook als een kruispuntboom worden aanzien. Tegelijk kan hij, dicht bij de landelijke herberg 'Het Hilleken' als ontmoetingsplaats gefungeerd hebben. Binnen de context van het vroegere molenerf verdween naast de molen en de herberg ook de particuliere weg uit het landschap. De solitaire boom en de ijzeren handpomp boven de waterput markeren samen de inplanting van de verdwenen herberg aan het vroegere kruispunt met de Amersveldestraat.

Over de ouderdom van de etageboom in de Amersveldestraat zijn geen concrete gegevens voorhanden. Omwille van de gedeeltelijk holle stam is dendrochronologisch onderzoek dat inzicht geeft in de ouderdom van de boom niet mogelijk. Uit andere bronnen blijkt dat bomen die regelmatig gesnoeid of gekapt werden een gereduceerde diktegroei van de stam hebben. De omtrek van de stam geeft dus geen exacte indicatie van de leeftijd. De stamomtrek van 405 cm (in 2017 gemeten op 150 cm hoogte) geeft wel aan dat de boom meerdere honderden jaren oud is. Hieruit mag aangenomen worden dat de plantlocatie van de huidige zomerlinde minstens tot het midden van de 18de eeuw teruggaat. De boom met kenmerken van een etagelinde heeft daarmee een waarschijnlijke ouderdom van meer dan 250 jaar.

¹ Voor deze solitaire etagelinde wordt een parallel beschermingsdossier opgemaakt.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De linde met kenmerken van een etageboom staat op het voormalig molenerf van de Hillemlen, een minstens 17de-eeuws molenbedrijf met nabijgelegen landelijke herberg bekend als 'Het Hilleken' in Hooglede, beide verdwenen op het einde van de Eerste Wereldoorlog. Het voormalig molenerf bevindt zich op de uitlopers van de kleiige heuvelrug van Hooglede in het westelijke deel van de gemeente bij het gehucht Hillemlenhoek. Het voormalig molenerf ligt in een vrij open landbouwlandschap waarbij de solitaire boom een zekere bakenfunctie heeft naast de huidige woning aan de Amersveldestraat.

Op basis van het vervaagde minstens 18de-eeuwse toponiem 'Vierschaar' en de ligging aan de grens van het minstens 17de-eeuwse tiendengebied van de Heerlijkheid van Volmerbeke, tevens bewaard grensgebied van de huidige gemeenten Hooglede, Kortemark, Staden en Handzame, wordt verondersteld dat de boom een grensfunctie en een eventuele rechtsfunctie had, respectievelijk als grensboom en als gerechtsboom. Er wordt verondersteld dat de huidige boom met kenmerken van een etageboom meer dan 250 jaar oud is.

De solitaire boom met kenmerken van een etageinde markeert een plaats die lange tijd druk bezocht werd. Het was zowel het erf van een houten staakmolen, later stenen stellingmolen met stoommaalterij en steenbakkerij als de nabije omgeving van de landelijke herberg 'Het Hilleken'. De boom kan dus een ontmoetingsplaats geweest zijn maar evengoed een schermboom waaronder lastdieren in functie van het molenbedrijf tijdelijk werden gestald. Gezien de plaats ook een kruispunt was van een particuliere weg, gelinkt aan de vroegere Hillemlen, en de openbare weg Amersveldestraat, had de boom tegelijk ook een markeringsfunctie als kruispuntboom.

Vanaf het erf van de vroegere Hillemlen bestond het voetwegtracé nr. 61 in de richting van het gehucht Hillemlenhoek, die uitkwam bij het kruispunt van de Hillemlenstraat en de Inkelstraat, waarbij eveneens een solitaire boom met kenmerken van een etageinde bewaard is. Het is voorlopig onduidelijk of dit kan wijzen op een lokale traditie rond aanplanting van etagebomen.

De linde met kenmerken van een etageboom ter hoogte van het voormalig molenerf Amersveldestraat 160 betreft een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) met een stamomtrek van 405 cm (gemeten op 150 cm hoogte) en 346 cm (op 70 cm hoogte). Er is een lage takvrije stam van iets minder dan 2 m. De structuur van de kruin heeft de kenmerken van een etageinde, maar een doorgaande stam lijkt uitgebroken. Op een hoogte van 1,9 m bevindt zich de enige takkenkrans waarvan alle takken een horizontale aanzet hebben. De totale hoogte van de boom is 5 m, met deze verduidelijking dat de boom 3 jaar geleden sterk teruggesnoeid is. De kruindiameter met gesteltakken en opstaande loten meet ongeveer 5,5 m.

Nabij de solitaire linde met kenmerken van een etageboom, op circa 2 m afstand, bevindt zich een ijzeren handpomp, oorspronkelijk opgehangen aan een betonnen paal, waaruit wordt afgeleid dat naast de boom een waterput is geslagen. Deze waterput is een heel waarschijnlijk onderdeel van de nabije omgeving van de verdwenen landelijke herberg 'Het Hilleken'.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 07/04/2016. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het

ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De boom staat in de recent deels als weiland ingerichte tuin van de woning, Amersveldestraat 160. Na het verdwijnen van de Hillemlen en het molenerf in 1918, was het perceel steeds als weiland in gebruik. Bij de huidige, recent verbouwde woning werden tuinrichtingswerken uitgevoerd, waarbij op zekere afstand van de boom keermuren werden geplaatst. Dit deel van het tuinperceel wordt niet begraasd maar mee ingericht als zitplaats. Bij de boom wordt een tuintafel voorzien. De ijzeren handpomp is tijdelijk gedemonteerd maar zou terug op de betonnen paal bevestigd worden.

De boom heeft niet langer een doorgaande stam. Het is onduidelijk wanneer deze stam is uitgebroken, maar vermoedelijk is dit reeds meer dan 100 jaar geleden gebeurd, eventueel tijdens de vernielingen van de molenomgeving in 1918. De linde werd ongeveer 3 jaar geleden tot op alle gesteltakken sterk teruggesnoeid en sindsdien vertoont de boom een zeer vitale hergroei. In de boomkroon bevinden zich aan de takbasis en aan de bovenzijde van nagenoeg alle gesteltakken grote holten met dood hout waarin zich soms adventiefwortels ontwikkelen. De bladbezetting is goed. Eén gesteltak is afgebroken en deels afgestorven. De conditie en vitaliteit van de boom worden als goed beoordeeld.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Wetenschappelijke waarde:

De als etageboom gesnoeide zomerlinde dateert mogelijk uit het midden van de 18de eeuw. Het is een veteranboom, die zich omwille van zijn leeftijd in een langzame aftakelingsfase bevindt. De veteranboom wordt gekenmerkt door een grote stamonttrek, door de aanwezigheid van holtes in de stam of in de takken, of door dood hout in de kruin en door spleten of loslatende delen in de schors. Dit maakt hem tot een uniek habitat voor een aantal zeldzame soorten. Monitoring van deze boom kan de levensverwachting van dit herkenbaar exemplaar vergroten.

Door zijn omvang en hoge leeftijd bezit deze boom een uitgesproken genetische waarde als vertegenwoordiger van een bijzondere variëteit.

Historische waarde:

Door de bijzondere en omstandige zorg die aan etagebomen werd besteed, vertegenwoordigen etagebomen vaak een oud en historisch relevant bomenpatrimonium. De specifieke snoeivorm kan teruggaan op historische tradities.

De linde met kenmerken van een etageboom bezit een authentieke standplaats door de historische eenheid met het vroegere tiendengebied van de voormalige Heerlijkheid van Volmerbeke, nabij de plantlocatie nog steeds het grensgebied tussen Hooglede en Kortemark. Dit grensgebied is mogelijk in verband te brengen met het vervaagde toponiem 'Vierschaar', verwijzend naar een vroegere gerechtigheidsplaats, waardoor de boom een gerechtsboom kan zijn. Hierdoor bezit de boom een opmerkelijke historische contextwaarde.

De historische waarde wordt ook bepaald door de verwijzing naar een vroeger drukbezochte plaats, namelijk het erf van de intussen verdwenen Hillemlen, oorspronkelijk een minstens 17de-eeuwse houten staakmolen, in de 19de eeuw geëvolueerd tot een stenen stellingmolen met stoommaalderij. Bij deze Hillemlen bevond zich ook een minstens 18de-eeuwse landelijke herberg genaamd 'Het Hilleken'. Op het einde van de 19de eeuw en in de 20ste eeuw werd in de nabije omgeving ook een steenbakkerij uitgebouwd. De boom kan dus een ontmoetingsplaats geweest zijn voor molenaars, landbouwers, arbeiders, enzovoort. De linde met kenmerken van een

etageboom had mogelijk ook een functie als schermbeplanting zoals een breed schaduwveld dat dienst deed als zonnenscherm.

Gezien de plaats ook een kruispunt was van een particuliere weg, gelinkt aan de vroegere Hillemolens, en de openbare weg Amersveldestraat, had de boom tegelijk ook een markeringsfunctie als kruispuntboom. Vanaf het erf van de vroegere 17de-eeuwse windmolenlocatie bestond een netwerk van landelijke voetwegen in verbinding met onder meer het gehucht Hillemolens.

Een waterput met bewaarde ijzeren handpomp dicht bij de solitaire boom verwijst nog naar de nabije omgeving van de verdwenen landelijke herberg, die in 1918, samen met de stellingmolen en stoommaalderij, vernield werd tijdens het bevrijdingsoffensief van de Eerste Wereldoorlog.

Technische waarde:

De linde met kenmerken van een etageboom is een zeldzaam voorbeeld van een dergelijk type boom. Het landschapselement heeft een uitgesproken technische waarde omwille van een bijzondere snoeitechniek waarbij alle gesteltakken in meerdere horizontale vlakken werden geleid. In principe werden de loten, die zich ontwikkelen op de gesteltakken, jaarlijks teruggezet. Door de snoeitechniek werd een brede kroon opgebouwd waarbij bedreigende of nadelige weersinvloeden (wind, regen, hagel, zon, bliksem,...) rechtstreeks werden afgeschermd. Een ruim schaduwveld zou hier functioneel geweest kunnen zijn als zonnenscherm, bijvoorbeeld om lastdieren in functie van het molenbedrijf tijdelijk onder de etageboom te stallen.

Esthetische waarde:

De linde met kenmerken van een etageboom heeft een esthetische waarde omwille van de bijzondere en deels nog representatieve groeivorm als gevolg van een kunstmatige, haast kunstzinnige snoeitechniek. De oude boom bezit een eerbiedwaardig voorkomen door de aanwezigheid van een dikke, knoestige stam en gesteltakken, in de vorm van een kandelaar. Omwille van zijn omvang en groeivorm als etageboom is de boom een beeldbepalend object.

Ruimtelijk-structurende waarde:

De solitaire linde aangeplant bij een vroegere particuliere weg uitgevend op de openbare weg Amersveldestraat en samenvallend met de gemeentegrens tussen Hoogdele en Kortemark bezit een ruimtelijk-structurende waarde als kruispuntboom. De plantpositie is daarmee een zeldzaam voorbeeld van een markeringsboom, aangeplant op een vroeger kruispunt en dicht bij een gemeentegrens. De waterput met bewaarde ijzeren handpomp die de positie van de verdwenen landelijke herberg bij de vroegere Hillemolens markeert, ondersteunt deze waarde.

De boomkruin is ook beeldbepalend langs de openbare weg Amersveldestraat en door de hooggelegen plantpositie is er een zekere bakenfunctie in het vrij open omgevende landschap.

2.2. Motivering van het type bescherming

De etageinde bij het voormalig molenerf Amersveldestraat 160 wordt beschermd als monument. Het Onroerendgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemene belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Omwille van deze redenen wordt voorgesteld om de etageinde bij het voormalig molenerf te beschermen als monument.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Binnen de afbakening van de bescherming wordt die zone opgenomen die noodzakelijk wordt geacht om het optimaal behoud van de etagelinde bij het voormalig molenerf te verzekeren. Dit is zowel de kruin, de stam als een (ondergrondse) zone errond waarin de belangrijkste wortels zich bevinden.

Algemeen wordt aangenomen dat de belangrijkste wortels van een boom zich zeker uitstrekken tot in de druipzone van de takken, dus iets verder dan de kruinprojectie. De wortels situeren zich echter vooral daar waar lucht en vocht aanwezig is en de wortelgroei kan dus, afhankelijk van de ondergrond, een onvoorspelbare vorm aannemen.

Op basis van onderzoek wordt aangenomen dat de zone nodig voor optimale bescherming van de wortelzone bestaat uit een cirkel met een straal die 15 maal de stamdiameter gemeten op 1,50 m is, ofwel de kroonprojectie met 5 m rondom, afhankelijk van wat het grootst is (Read, 2000; Lonsdale, 2013). Omdat het een geknotte linde betreft kan de kruindiameter niet eenduidig worden vastgesteld. Hiervoor wordt dus enkel de berekening op basis van de stamdiameter toegepast. De huidige stamomtrek bedraagt 405 cm. Het toepassen van deze formule op de linde geeft volgend resultaat: 19m (afgerond).

Op basis van deze berekening is volgende wortelbeschermingszone noodzakelijk: een cirkel met straal 19 m met de linde in het centrum.

Het voormalige molenerf wordt niet mee beschermd gezien de onherkenbare toestand, waarbij zowel de molen(belt) als de landelijke herberg verdwenen zijn. De huidige woning heeft geen erfgoedwaarde.

Binnen de voorgestelde perimeter zijn wel een aantal relictten van het vroegere molenerf met herberg opgenomen, waaronder een resterende waterput met ijzeren handpomp. Hiervoor worden specifieke beheersdoelstellingen geformuleerd.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De linde met kenmerken van een etageboom is niet gelegen in de nabijheid van beschermd of vastgesteld erfgoed.

In de wetenschappelijke inventaris Houtige Beplantingen met Erfgoedwaarde is de linde als erfgoedobject opgenomen (ID [304399](#)).

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Op het gewestplan Roeselare-Tielt (KB 17 december 1979) is het voormalige molenerf gelegen in agrarisch gebied. Deze zone is tevens Herbevestigd Agrarisch Gebied. Er is verder geen APA, BPA of RUP van kracht.

2.4.3. Natuur en Bos:

De linde staat niet in een Speciale Europese Beschermingszone, noch in VEN- of IVON-gebied, noch in een natuur- of bosreservaat.

2.4.4. Landbouw en Visserij:

Het bodemgebruik van het perceel waar de linde staat is tuin, met het aanpalende perceel ten westen als grasland. Het landbouwgebruik van de percelen ten zuiden van de boom is akkerland.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder lichten we een aantal van deze beheersdoelstellingen toe zodat duidelijk is wat er mee wordt bedoeld:

Art.3.§.3: In geval van conditie- of vitaliteitsverlies van de boom moet er een expertiseverslag worden opgesteld door een deskundige boomverzorger, en moeten de daarin vervatte maatregelen worden uitgevoerd. Deze werken mogen niet worden aangevat zonder een toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of, zoals vermeld in artikel 6.4.4, §1, eerste lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, van de erkende onroerenderfgoedgemeente;

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archivalische bronnen

Rijksarchief Gent, Kaarten en Plannen nr. 1059, niet-gedateerde 17de-eeuwse kaart (west-georiënteerd) van de heerlijkheid van Volmerbeke, getiteld: *'t Leengoet met de heerlicheide ende thiende van Volmerbeke toebehorende Jonckvrau Joanna Coucke, bestreckende inde prochie van Hooglede, Oost Ieper-ambacht*

4.2. Literatuur

ANCKAERT F. en VANACKER F., 1995: *Hooglede door de jaren heen*, Hooglede, 1-2.

DE GUNSCH A., METDEPENNINGHEN C. en VANNESTE P. m.m.v. TANSSENS A., 2001, Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie West-Vlaanderen, Arrondissement Roeselare, Kantons Hooglede - Izegem - Lichtervelde, *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 17N2*, Brussel - Turnhout, 2001.

DENEWET L., 1979: *Windmolens vroeger en nu*, Hooglede-Gits, Hooglede.

HOLEMANS H., 1995: *Westvlaamse wind- en watermolens, Kadastergegevens 1835-1990*, 3, Gemeenten H-J, Kinrooi, Studiekring Ons Molenheem.

LONSDALE D., 2013: *Ancient and other veteran trees: further guidance on management*, 212.

MAES J., 1976: Rondom de oude molens van Hooglede, in *De Belgische Molenaar*, 22 juni.

Beschermingsdossier: Etagelinde op voormalig molenerf, monument

READ H., 2000: *Veteran Trees: A guide to good management*, 92.

VERHELST D., 2008: *Vleugels boven Hooglede-Gits 1914-1918*, Koekelare.

4.3. Cartografische bronnen

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5.000.

Primitief Kadaster, Gemeente Hooglede, circa 1830-1835, schaal 1 :2.500.

Atlas de Buurtwegen, Gemeente Hooglede, circa 1843, schaal 1:5.000.

Gereduceerd Kadaster, Gemeente Hooglede, circa 1853, schaal 1:20.000.

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Eerste editie, Krijgsdepot, uitgegeven in 1865-1880, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1889-1900, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Geografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:25.000.
Topografische basiskaart numerieke reeks, Nationaal Geografisch Instituut, uitgegeven in 2009, schaal 1:10.000.

4.4. Onuitgegeven publicaties

HIMPE K., 2017: Etagebomen in Vlaanderen, criterianota, Agentschap Onroerend Erfgoed, 32.

4.5. Internetbronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: etagelinde als erfbepanting [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/304399> (geraadpleegd op 30 november 2017).

S.N. 2017: Hillemlen – Molen Ampe [online], <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=3092> (geraadpleegd op 22 november 2017).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Kaarten en figuren

5.4. Criterianota